

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

138. An matrimonium ex leui metu contractum valeat iure naturali, & positiuo? Et quid quando reuera ita extorquet consensum, vt sine eo metu non fieret? Ex p. 3. tr. 4. res. 229. aliàs 230. ibid.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

ram pro consecrata. Et ita hanc sententiam post Aloyium Dolensem, Albertum, Bonaenturam, & alios tenent neoterici doctissimi Ludouicus de San Iuan in *summa*, tom. 1. tract. de Eucharist. quest. 7. art. 8. dub. 4. & Villalobos in *summa*, tom. 1. tract. 7. difficult. 38. num. 7. sed ego contrarie sententiae, tanquam probabiliori adhaereo cum Palao *vbi supra*, & Doctoribus, quos citat, & sequitur Sancius *loco citato*, qui vt diximus, male à Castro Palao pro affirmatiua sententia citatur. Et ratio est, quia ministrans hostiam non consecratam, vel consecratam, etsi à tergo alterius consecratae illam ponat, ponit equidem adorandum distinctam indiuiduum hostiae non consecratae, & adest periculum manifestum idololatriae, cum circumstantes possint, si velint, distincto actu adorationis adorare quamlibet hostiam, quae communicantibus porrigitur, nec est in ministri potestate vitare aliorum adorationem hostiae non consecratae, quam ipse proponit vel consecratam. Ergo, &c.

RESOL. CXXXVII.

*An in matrimonio ex metu graui contracto possit resili-
re, qui liber est à metu, nec particeps illius fuit? Ex
part. 3. tract. 4. Ref. 228. alias 229.*

Sup. hoc in-
fra ex Ref.
139. lege
doctrinam
eius §. pe-
nult.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Thomas Sanchez *de matrim. tom. 1. lib. 4. disp. 15. num. 5.* vbi docet, non teneri cogentem in foro conscientiae perficere matrimonium, donec per iudicem condemnatur, sed liberè altero invito posse resiliere, nisi aliud damnum sequutum sit, quia vel iste tenetur ratione delicti, & coactionis in poenam illius, & hoc exigit iudicis condemnationem, ante quam nemo tenetur subire poenam. Aut tenetur ratione iniuriae illatae per coactionem, & hoc non, quia non est tanta iniuria coactionis, quando aliud damnum inde non sequitur, vel aliter, quam per matrimonium rescirari nequeat. Ergo, &c. Ita Sanchez.

2. Sed aduersus illum insurgit nouissimè Basilius Pontius *de matrim. lib. 4. cap. 15. num. 3.* vbi docet, eum qui particeps fuit, aut confcius metus illati alteri, cum quo contrahit, non posse in conscientia resiliere, sed teneri obligatione expectandi voluntatem eius, qui vim passus est, & hoc secluso quouis damno. Et ratio est, quia iniustum est, vt ille contrahere cogatur inuitus: nam is qui coegit, vel coactionis particeps, aut confcius fuit, reuera iniustitiam commisit in personam; ergo remanet obligatio rescirandi, & cum rescirari possit sine damno alterius, qui vim intulit, resciranda est, stando scilicet contractui, si alius velit. Ad hoc autem non est necessaria iudicis sententia, cum ex iniuria illata nascatur naturalis obligatio reparandi, & ideo ante omnem iudicis sententiam, ea obligatione tenetur. Vnde ex his patet responsio ad argumenta Sanchez. Nam in tali casu dicendum est, illum non teneri ratione delicti in poenam, neque ratione obligationis matrimonij, cum nulla ibi sit obligatio matrimonij: sed teneri, quia ratione iniuriae illatae confurgit in illo alia naturalis obligatio restaurandi in eodem genere, cum possit. Nec verò hæc censenda leuis iniuria, sed grauis, cum in ea coactione committatur peccatum mortale, parque est, in eo casu vir, & femina.

At his non obstantibus, puto sententiam Sanchez probabilè esse, & illam tueri nouissimè Villalobos in *summa tom. 1. tract. 13. diff. 37. n. 5.*

RESOL. CXXXVIII.

*An matrimonium ex leui metu contractum valeat in
naturali, & positiuo?
Et quid, quando verè ita extorquet consensum, vt
sine eo metu non fieret? Ex part. 3. tract. 4. Ref. 229.
alias 230.*

§. 1. **A**ffirmatiuè communiter respondent Theologi, & Iurisperiti, quos citat, & loquitur Sanchez *de matrim. tom. 1. lib. 4. disp. 17. num. 2.* Rebellius *lib. 2. quest. 11. sect. 1. concl. 3.* Pontius *de matrim. lib. 4. cap. 18. n. 2.* Villalobos in *summa tom. 1. tract. 7. diff. 37. n. 5.* & alij. Et ratio est, quia qui operatur ex metu leui, non dicitur neque vi, neque metu cogeri, nam habet in sua potestate sufficiens precipium, quod debet metum repellere, cum operatur imprudenter; imprudentiam autem, cum vitium sit, potest illam expellere. Ergo, qui cum adeo facile ex eo metu liberari possit, non se liberat, iure optimo censetur liberè operari.

2. Non reticcam tamen, aliquos asserere metum leuem reddere matrimonium nullum, quando reuera ita extorquet consensum, vt sine eo metu non fieret, & ita tenet Gabriel in *4. disp. 29. q. 2. art. 2. concl. 4.* Nauarrus in *summa c. 17. n. 29.* & cap. 22. n. 1. Couarruuias *part. 2. c. 3. §. 6. n. 4.* & alij, quos refert Sanchez *vbi supra, n. 4.* vbi fateretur hanc sententiam esse probabilè, & pro illa adducit multas rationes, icèt eas soluat Pontius *n. 5.*

RESOL. CXXXIX.

*An metus grauis à lege in se inuissus irritet matrimonium, si Iudex, verbi gratia, intendat ad inquirentem cogere per illum metum ad contrahendum?
Et pro praxi huius questionis adduuntur speciales
casus.*

Et deducitur validam esse professionem, dum vir minatur mortem uxori in adulterio reperi, nisi Religionem profiteatur, quando minatur mortem auctoritate Iudicis instigendam, secus verò si minatur propria auctoritate.

Etiamsque inferitur, si quis minaretur reu, verbi gratia, latroni instam accusationem, nisi certum contraheret matrimonium, id valere.

Et tandem queritur, an quando cogens fuit particeps culpa metus alteri illati, maneat obligatus ad non resiliendum, & teneatur postea contrahere cum coactio, si velit? Ex p. 9. tr. 8. & Misc. 3. Ref. 17.

§. 1. **N**egatiuè respondet Sanchez *de matr. lib. 4. disp. 13. num. 6. & 7.* Sed contrarium sententiam prorsus tenet Texeda in *Theolog. mor. tom. 2. lib. 4. tract. 1. contr. 10. num. 35.* Probat ex cap. *Veniens. el. secundo. de sponsal. vbi* expressè deciditur, matrimonium validum non esse, ad quod contrahendum pater coegit iuuenem, quem cum propria filia in lecto cubantem inuenit: eo casu pater inuenit in lecto coegit, etsi iuuenis ille dederit causam coactionis, & præbuerit contra se inquinamentum, & fuerit in culpa totalis damni tam puellae illati, quam patri; imò magis patri, quam puellae fuit damnum illud illatum, non solum circa honorem, sed circa dotem, quam tenetur pater addere, eo quod filia corrupta sit. Secundò, quia coactio ideo irritat matrimonium, quia aufert plenam consensum liberatè: ex matrimonio enim coacto infelices sperantur filios: sed non minus libertatem aufert, quando metus à le-